

III: Bodies of Dust

Šárka
Koudelová

GAMPA

III:
Těla
prachu

2025

Název výstavy a její hlavní myšlenková osa je vědomou referencí na esej Astridy Neimanis *Bodies of Water*¹. Polemika o vodě, kterou naše těla sdílí s celoplanetárním koloběhem, byla nutnou verbalizací uvědomění, že jsme přímou součástí okolních ekosystémů, se kterými tedy i ze zcela zjištěných důvodů musíme sympatizovat a pečovat o ně. *III: Bodies of Dust* navazují na tento způsob myšlení a tematizují zrcadlení lidského těla a prožívání v geologických materiálech a dějích. Výstava je třetí kapitolou volné série skupinových projektů, u kterých Šárka Koudelová kombinuje své role umělkyně a kurátorky a hledá tak nové způsoby spolupráce v globálním prostředí umělecké scény. *III: Bodies of Dust* si, stejně jako předchozí dvě kapitoly², klade za cíl stát se vrstevnatým a inkluzivním komunikačním nástrojem, který umožňuje zkoumat téma z různých pozic všech zúčastněných, přičemž cílem je společný prožitek a fyzické i myšlenkové propojení všech děl v jedno prostředí — či tělo.

Metafora lidského těla jako prachu, hlíny nebo písku je ve své bibličnosti stará jako naše kulturní vědomí. Přesto se zdá, že je nutné tuto fyzickou sounáležitost s veškerou hmotou na Zemi aktualizovat. Cítíme potřebu ji nově formulovat a skrze společný prožitek posunout společenské uvažování o lidském těle a vlivech, které jsou zapsané ve všem, co do něj přichází, vstřebává se, krystalizuje, metamorfuje a stává se jeho syntetickou součástí. Spektrum barevných odstínů sochařské hlíny se překrývá se škálou barev lidské kůže i vnitřních orgánů. Dokud hlína nevyschne, má velmi proměnnou až fluidní formu. Naopak při neopatrném zacházení nebo příliš rychlé změně teplot puká, bez vody má vrásky, praská, práchniví a rozpadá se na prach. Stejně jako naše zranitelná těla je přímo závislá na poměru jednotlivých chemických prvků a na obsahu vody. Stejně jako naše tlející a znovu se rodící těla je součástí veškeré pozemské, respektive vesmírné hmoty.

- 1 Neimanis Astrida, *Bodies of Water: Posthuman Feminist Phenomenology*, Bloomsbury Publishing Plc, 2017
- 2 *I: Too Close To Far*, Prám, Praha, 2020
a *II: Něžná / The Meek One*, 2021, Karlin studios, Praha, 2021

Díky vzdušným proudům někdy dýcháme
písek ze Sahary i hvězdný prach.

Ten je možné chápat jako všeprostupující
magický element, který podle pan-
spermické teorie přinesl život na naši
planetu v podobě spór mikroorganismů,
putujících pomocí pevných mikročástic
kosmickým prostorem.

Uvědomění, že živá i neživá hmota
na Zemi i v kosmu je sdílená, je výzvou
k empatii s mimosystémovými identitami
a s těly nelidskými. Prostor galerie, vysta-
věný z hliněných cihel, proto vnímáme
jako sobě rovný organismus — tělo, které
sdílíme s příchozími diváky a které
je zároveň naše. Podobně jako jsou těla
matky a dítěte navždy propojená
obousměrně migrovanými buňkami,
jsou součástí galerijního těla naše díla,
povýšená na orgány, nebo naopak
zatěžují životní funkce coby ledvinové
či žlučnickové kameny.

S hliněným tělem galerie je snadné se
ztotožnit — stejně jako my, má páteř.
Ta je osou celého tělesného prostoru,
dovoluje mu se vzpřímit i se stočit
a spočinout. Na ní se upínají svaly, ona
určuje rytmus rozmístění ostatních částí,
za což jim poskytuje oporu a chrání
je. V bezpečném prostoru pod žebry
dochází k mísení prachu.

Mikrochimérismus

Od počátku těhotenství dochází mezi těly matky a dítěte k přenosu buněk. Jejich množství zejména v matčině těle postupně narůstá, aby po porodu dítěte došlo k řízené buněčné smrti většiny z nich. Část těchto „cizích“ buněk ale zůstává v matčině těle trvale a je možné je nalézt v krvi i v libovolných tkáních. Z vědeckého hlediska tento jev není úplně objasněn, přesto se nabízí teorie, že kromě eliminování imunitní reakce těla matky na plod, buňky obou těl spolupracují na vytvoření ideálního prostředí pro tělo plodu a později mohou vysvětlovat mateřskou schopnost na dálku vycítit, kdy je jejich dítě v nebezpečí, nemocné či naopak šťastné. Tato teprve nedávná zjištění zároveň nabourávají jistotu tzv. západní společnosti o unikátnosti identity a sebeurčení, nebo v případě matek synů i o jednoznačnosti a stálosti pohlaví. Současně tato perspektiva zostřuje pohled na všechno, co do našich těl nevyhnutelně i potenciálně proniká. Kromě představ o kosmickém prachu a sounáležitosti, si v návaznosti na esej Lenky Veselé *Chemický antropocén*¹ uvědomujeme probíhající biochemickou proměnu nás samotných i všech nelidských druhů a identit na této planetě, kde nelze najít oblast bez vlivu průmyslově vyráběných chemických látek. Ty ovlivňují metabolismy a reprodukční schopnosti všech organismů, včetně vztahů mezi nimi. Současně tento směr myšlení nabourává tradiční představu o tom, co je „přírodní“, „čisté“ neboli zdravé pro tělo, a co „syntetické“, tudíž škodlivé, a vyzývá k dekolonizaci pojmů, zneužívaných marketingem.

1 Veselá, Lenka, Flash Art 2023/02 [online]:
Chemický antropocén. Dostupné:
<https://flashart.cz/2023/02/02/chemicky-antropocen/>

Microchimerism

From the beginning of pregnancy, there is a transfer of cells between the bodies of the mother and the child. The number of these cells, especially in the mother's body, gradually increases until after the birth, when most of them undergo controlled cell death. However, some of these “alien” cells remain permanently in the mother's body and can be found in her blood as well as in various tissues. Scientifically, this phenomenon is not yet fully understood, but one theory suggests that in addition to preventing the mother's immune system from attacking the fetus, the cells of both bodies cooperate to create an ideal environment for the fetus development. Later on, this could explain a mother's intuitive ability to sense when her child is in danger, sick, or, on the contrary, happy. These relatively recent findings also challenge the certainty held by so-called Western society regarding the uniqueness of identity and self-determination — or, in the case of mothers of sons, even the fixedness and unambiguity of gender. At the same time, this perspective sharpens our awareness of all that inevitably or potentially enters our bodies. In addition to notions of cosmic dust and interconnectedness, and following Lenka Veselá's essay *Chemical Anthropocene*¹, we become aware of the ongoing biochemical transformation of ourselves and all non-human species and identities on this planet, where there is no place untouched by the influence of industrially produced chemicals. These chemicals affect the metabolisms and reproductive abilities of all organisms, as well as the relationships between them. This way of thinking also disrupts the traditional notion of what is “natural,” “pure” or healthy for the body, and what is “synthetic” and thus harmful, and it calls for the decolonization of such terms, which have been misused by marketing.

1 Veselá, Lenka, Flash Art 2023/02 [online]:
Chemical anthropocene. Available:
<https://flashart.cz/2023/02/02/chemicky-antropocen/>

The exhibition title and its central conceptual axis are a conscious reference to Astrida Neimanis' essay *Bodies of Water*¹. Her discourse on the water our bodies share with the planet's larger cycles served as a necessary articulation of the realization that we are directly part of surrounding ecosystems — which, even for self-interested reasons, we must empathize with and care for. *III: Bodies of Dust* follows this line of thinking, thematizing the mirroring of the human body and experience in geological materials and processes. The exhibition is the third chapter in an open series of group projects in which Šárka Koudelová combines her roles as artist and curator, seeking new forms of collaboration within the global art scene. Like the previous two chapters¹, *III: Bodies of Dust* aims to become a layered and inclusive communicative tool that allows the subject to be explored from different perspectives of all participants, with the goal of shared experience and a physical as well as conceptual merging of all artworks into one environment — or body.

The metaphor of the human body as dust, clay, or sand is in its own biblicality as old as our cultural consciousness itself. Still, it seems necessary to update this physical interconnectedness with all matter on Earth. We feel the need to reformulate it and, through shared experience, shift the societal understanding of the human body and the influences inscribed into everything that enters it, is absorbed, crystallizes, metamorphoses, and becomes its synthetic component. The colour range of tones in ceramic clay overlaps with the palette of human skin and internal organs. Until it dries, clay has a highly variable, almost fluid form. But when handled carelessly or exposed to rapid temperature changes, it cracks; without water it wrinkles, bursts, decomposes, and turns to dust. Just like our vulnerable bodies, it is directly dependent on the ratio of chemical elements and water content.

1 Neimanis Astrida, *Bodies of Water: Posthuman Feminist Phenomenology*, Bloomsbury Publishing Plc, 2017

2 *I: Too Close To Far*, Prám, Praha, 2020 and *II: Něžná / The Meek One*, 2021, Karlin studios, Praha, 2021

Just like our decaying and constantly reborn bodies it is part of all earthly — or rather cosmic — matter. Carried by air currents, we sometimes breathe in Saharan sand or stardust — which can be understood here as an all-pervasive magical element that, according to the panspermia theory, brought life to our planet in the form of microbial spores traveling on solid micro-particles through cosmic space.

The realization that living and non-living matter on Earth and in the cosmos is shared invites empathy with extra-systemic identities and non-human bodies. The gallery space, built from clay bricks, is therefore perceived as an equal organism — a body we share with incoming viewers, a body that is also our own. Just as the bodies of mother and child are forever linked by bidirectionally migrated cells, our artworks become parts of the gallery's body — elevated to the status of organs, or conversely, they burden its vital functions, like kidney stones or gallstones.

It is easy to identify with the clay body of the gallery — it has a spine, just like us. The spine forms the axis of the entire bodily space; it allows it to stand upright, to bend, and to rest. Muscles are attached to it; it determines the rhythm of the arrangement of other parts, supporting and protecting them. In the safe space beneath the ribs, the dust mingles.

Naleziště

Sbíráme kamínky, písek i hlínu a tento druh sběratelství nevede klasický mineralogický zájem nebo touha se obohatit na drahých kamenech. Toužíme si zapamatovat místo a to, co jsme tam viděli, mysleli, cítili. Když se umělec*kyně rozhodne ve své práci použít kámen, hlínu nebo pigment, velmi často si intuitivně vybere suroviny z naleziště, ke kterému má citový vztah. Vzorek sebere z těla Země, aby z něj na čas vytvořil*a součást těla jiného.

Site of Discovery

We collect pebbles, sand, and soil, and this kind of collecting isn't driven by a classical mineralogical interest or a desire to profit from precious stones. We long to remember a place — and what we saw, thought, and felt there. When an artist decides to use stone, clay, or pigment in their work, they very often intuitively choose materials from a site to which they have an emotional connection. The sample is collected from the body of the Earth to become, for a time, part of another body.

Šárka Koudelová, *Alive Capsules 2*, 2024—2025, polystyren,
beton, přírodní pigmenty, malba na bambusovém dřevě,
Jindřiščiny keramické kapky, Anettina krystalizovaná kost,
Dášin uhlenný prach, (detail)

Šárka Koudelová, *Alive Capsules 2*, 2024—2025, polystyren,
concrete, natural pigments, painting on bamboo wood,
Jindřiška's ceramic drops, Anetta's crystallized bone,
Dagmar's coal dust, (detail)